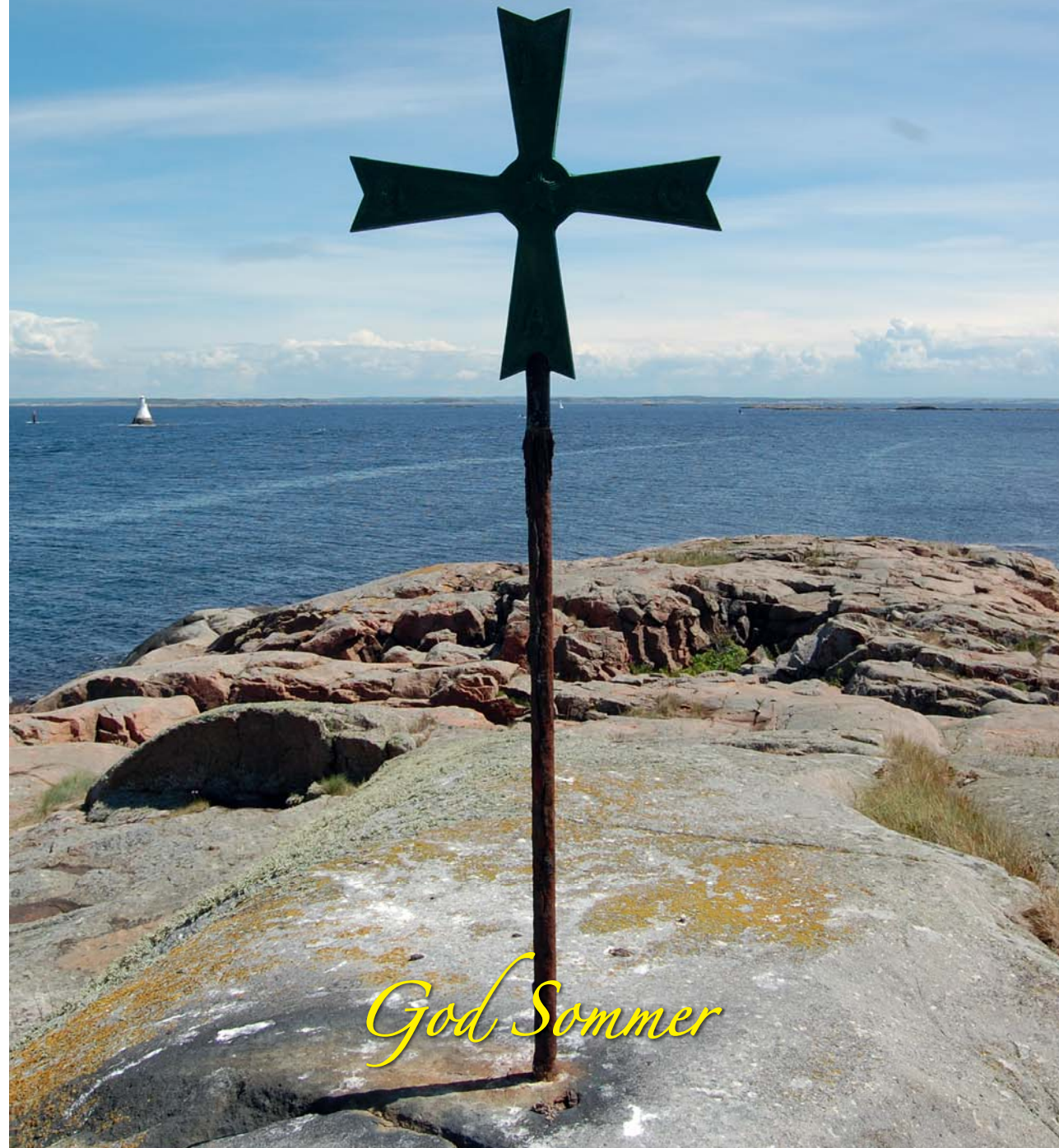

Nr. 2 - Sommer 2015 - 68. årgang

Hvaler Menighetsblad

God Sommer

Innholdsfortegnelse:

Sommerhilsen fra Grethe	3
Leder har ordet:	4
Ordføreren	5
Under himmelbuen	6
Kirkevalget 2015	8
Kirkevalget kandidatliste	9
Åpen smie	12
Velkommen ombord!	13
Økodamene fra Hvaler	14
Konfirmantleiren i bilder	16
Konfirmantenes side	20
Vårens vakreste eventyr?	23
Konfirmantene våre 2015	24
Langs svenskeleia	26
Takk til «Møtested kirken» og Østerhaug!	29
Nyheter fra Svetly Put	30
Barnesidene	32
La oss synge nå	34
Vårens øymarsj	35
Kulturleden på Spjærøy, en «løype» for kunnskap og opplevelser	36
Etterlysning	36
Fra foreningslivet på Hvaler	44
Gudstjenester	45
Folkemengdens bevegelse	46

Forsidefoto: Korset på Vinga fyr. Barbro Th. Bjørck

Foto side 2: Tore E. Thorkildsen

Sommerhilsen fra Grethe

«*Solvitur ambulando*» – det løser seg mens man går, svarte den greske filosofen Diogenes.

Så reiste han seg og gikk av gårde. Det forteller i hvert fall historien om hans reaksjon da noen for et par tusen år siden lurte på om bevegelse var naturlig.

Siden har dette sitatet blitt videreutviklet i de filosofiske kretser. De fleste er enige om at bevegelse er naturlig og nødvendig og gir oss mange helsegevinster.

Leger skriver ut behandling på grønn resept med fysisk aktivitet som en viktig del. Psykologer forteller om vandring som terapi. Prester snakker varmt om pilegrimsvandring.

På 1800-tallet skrev Søren Kierkegaard til sin niese:

«*Tap for all del ikke lysten til å gå. Jeg går meg til det daglige velbefinnende hver dag, og fra enhver sykdom. Jeg går meg til mine beste tanker, og jeg kjenner at ikke en tanke er så tung at jeg ikke kan gå fra den. Når man fortsetter slik å gå, så går det nok.*»

Til en god venn skrev han:

«*Mitt syn på livet er som prestens: "Livet er en vei" – derfor går jeg. Når jeg bare kan få gått, frykter jeg intet, ikke engang døden, for så lenge jeg går, går jeg fra alt. Når jeg ikke kan få gått, frykter jeg alt, og især livet,*

for når jeg ikke får anledning til å gå, går ingenting rette veien.»

Her på Hvaler kan alle vandre langt og lenge. Hvalers natur er full av stier – gjennom skogen, over steiner langs stranda, over svaberg og inn i skogen igjen. Stier på kryss og tvers. Et eldorado for en vandrer. Alene eller sammen med andre. Kropp og sinn mottar inntrykk fra lukter, dyr, planter, vakker natur, tanker og samtaler.

Bli med på tur – sommer, høst, vinter og vår!

Gå alene, inviter med familie og venner, bli med på tur etter gudstjenester eller meld deg på Klimapilegrimsvandringen. Den går i fra Kirkenes til Paris. Noen dager i august passerer den Østfold på vei mot Sverige. Mer informasjon finner du på klimapilegrim.no.

Til slutt kan du ta med deg et godt sitat fra en av vår tids filosofer, Guttorm Fløistad:

«*Tanken kommer til det gående mennesket.*»

God tur og god sommer!

Einar Morland

Ingen tro er for liten

For noen år siden leste jeg om en person som hadde så små tanker om sin egen tro. Han kunne godt tenke seg å oppsøke kirken, men han mente lenge at han ikke hadde så mye å komme med – hans tro var liten og tvilen var stor. I en tilfeldig samtale med en prest en gang, kom presten til å si disse ordene: Husk på at ingen tro er for liten! En god Hvalermann sa egentlig det samme for noen uker siden: ”Troen befinner seg på en skala mellom 1 og 99 % – hvis det hadde vært 100 %, var det jo ikke tro, men visshet”. Han som pratet med presten, fant stor trøst i ordene om at ingen tro var for liten. Han hadde begynt å gå i kirken, og hadde stor glede av det. Han tenker ikke lenger smått om sin egen tro, selv om han sier at den fortsatt er liten og full av tvil. Han tenker likevel nå på seg selv som troende. I avisen Vårt Land fant jeg i vår et innlegg, skrevet av tromsøværingen Trond Oscar Losvik. Han har kalt det sin *tvilbekjennelse*, og den har jeg fått lov å bruke i vårt menighetsblad:

Jeg håper og tror at det finnes en Gud, én allmektig Fader, som har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig.

Jeg håper ordet om Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, er sant: At han steg ned fra himmelen og ble menneske, at han var Gud og ikke bare et vanlig menneske.

Jeg tror han ble korsfestet og gravlagt, men er i tvil om at han oppstod den tredje dag, fór opp til himmelen, og sitter ved Guds høyre hånd. Jeg forstår det ikke, og jeg liker å forstå ting.

Dersom det er sant, håper jeg at han skal komme igjen med herlighet og dømme levende og døde, og at det ikke skal være ende på hans rike. Men jeg er usikker på om jeg er regnet med blant de troende.

Jeg sliter med å forstå hva Den Hellige Ånd egentlig er, hva den betyr for meg som i dåpen skal ha fått Den Hellige Ånd. Men jeg synes det hadde vært fint å få oppleve Åndens nærvær som trøster, livgiver, inspirasjon og kilde til tro.

Jeg drømmer om én hellig, alminnelig og apostolisk kirke. Jeg skulle ønske kirken var én i virkeligheten, og ikke bare i sin bekjennelse.

Jeg er døpt, og erkjenner at jeg trengte og stadig trenger syndenes forlatelse.

Jeg klarer ikke å se for meg de dødes oppstandelse eller det evige liv, og lurere stadig på om det går an å si at jeg tror på det i virkeligheten når jeg ikke en gang kan forestille meg det i fantasien.

Men jeg innser at tvilen er troens trofaste bror, og at mennesker ikke kan vite noe med sikkerhet om disse tingene. Derfor setter jeg min lit til at Jesus Kristus – dersom det er sant, det som er skrevet om ham – fyller inn de blanke feltene mellom min tro og min tvil.

Amen

Hvaler solpark

Hvaler kommune bruker i dag et slagord «flest soldager uansett vær» uten at det blir flere soldager av den grunn, selvsagt. Vi vet også at Hvaler med sin beliggenhet har flere soldager enn mange andre områder i Norge. Samtidig vet vi at solen er en enorm energikilde som ikke går tom for energi på flere milliarder år. Det er med andre ord en fornybar energikilde som vi kan utnytte på en klimavennlig måte.

I Hvaler har vi nok ikke vært gode nok til å utnytte denne energikilden. Men tidene forandrer seg, og det samme gjør tenkningen rundt en slik viktig energikilde som vi har over oss til nesten evig tid. Prosjekt «smart energi Hvaler» har startet en kampanje i forhold til etablering av solcellepaneler med så langt en svært gledelig utvikling. Det er i dag ca. 50 hus og hytteeiere som ønsker å installere solcellepaneler som igjen produserer fornybar energi. Jeg er ganske sikker på at det vil være mange flere som ønsker å gjøre det samme siden Enova gir betydelig økonomisk støtte til de som ønsker en slik etablering.

Det stopper ikke med dette. Hvaler kommune er i ferd med å planlegge bygging av kanskje Norges mest moderne kildesorteringsanlegg på Sandbakken. I dag står anlegget under åpen himmel, noe som medfører betydelige utfordringer i forhold til hva kommunen må betale for levering av søppel på Frevar siden vi må betale pr. tonn avfall som blir levert. I mange tilfeller må vi derfor også betale for regnvann, siden containere står under åpen himmel.

I den sammenheng vil vi derfor bygge et nytt anlegg med tak, og det er nettopp her det geniale ligger. Taket vil bestå av 1200 kvadratmeter solcellepaneler som kan levere

strøm til driften av avfallsmottaket store deler av året, samtidig som det også skal etableres ladestasjoner for elbiler. I det nye anlegget vil det også bli en helt annen sortering av avfallet som leveres, slik at vi vil få en vesentlig reduksjon av kostnadene når dette leveres videre til andre mottak. På litt sikt vil dette igjen føre til at vi med stor sannsynlighet kan sette ned avgiftene til alle våre brukere av denne tjenesten.

Det nye anlegget på Sandbakken er også tenkt utstyrt med små vindmøller som også skal produsere strøm til driften. I Hvaler vil dette være klima og miljøtenkning i stor skala. Med dette anlegget som er tenkt ferdig i 2016 i tillegg til solcellepaneler på hus og fritidsboliger vil Hvaler være den største produsenten av solenergi i Norge i løpet av et par år.

Ved hjelp av sol og vind har jeg også noen tanker om lokal matproduksjon som kan bli betydelig selv i regional målestokk, men dette vil jeg komme tilbake til litt senere. Vi står ovenfor svært spennende utviklingsmuligheter i tiden som kommer.

I sammenheng med de prosjektene som nå pågår håper jeg at alle som oppholder seg på Hvaler, får en strålende sommer med masse sol. Med strøm i panelene og solfaktor på kroppen har vi noe å glede oss til alle sammen.

En riktig god sommer til dere alle.

Hilsen Eivind Borge
ordfører.

Under himmelbuen sommer 2015

De unge har alt - men det er også alt de har

Mormor har vært på kurs og lært noe nytt. Jeg synes vanligvis det er morsomt å lære nye ting, men det jeg nå har lært gjør meg litt betenkt.

Jeg har hørt på Finn Skårderud fortelle om ungdommens dilemmaer. Ofte har jeg tenkt at dagens unge har alle muligheter, de bor i fritt land med et av

verdens best fungerende demokratier, de kan gå på skole og studere så lenge de vil, bli hva de vil, flytte hvor de vil, gifte seg med hvem de vil, spise seg mette hver dag, forvente å få – og får smarttelefoner, nettbrett, moteriktige og dyre klær osv. Listen kan bli så lang som et vondt år. Forskning viser at unge mennesker gjør det bra, ungdom ruser seg mindre enn tidligere generasjoner og de liker foreldrene sine.

I et slikt land, som for folk som bor på andre kontinenter må fortone seg som et paradisi, kunne man kanskje tro at det bare er glade, fornøyde, takknemlige, ja sågar lykkelige ungdommer?

I følge Finn Skårderud er det ikke slik. Midt oppi all denne herligheten er det en

økende tendens til psykisk uhelse blant ungdom, og flere jenter enn gutter rammes. De er nedstemte, og bruk av anti-depressiva blant ungdom øker.

Så kan man kanskje tenke at disse ungdommene skaper seg, og at de bare har luksusproblemer. Men, nei, sier Skårderud, slik er det ikke. Ungdommene som opplever at de har det dårlig, skal tas på alvor. Luksus er per definisjon noe du ikke har, og selv om våre ungdommer kan omgi seg med materiell luksus, betyr ikke det at de ikke mangler noe. For eksempel opplevelse av oversikt, av å strekke til, evnen til å finne ro, finne mening med livet, opplevelse av å være betydningsfull i seg selv og at det er bruk for dem.

Foreldre etterlyser ungdom som engasjerer seg, som gjør opprør. Professorer klager over konforme og lydige studenter. Så hva skjer?

I følge Skårderud strever dagens ungdom med å være mest mulig lik alle andre. Den store friheten de har, bruker de til å gjøre seg selv ufri. De trener for å bli gode i idrett, spiser sunt og lite for å bli tynne, skal levere oppgaver og prestere på skolen, ha flest «likes» på Instagram og andre digitale medier og være på-

logget 24/7, som betyr 24 timer i døgnet alle dager i uka.

Tendensen er, sier Skårderud, at i stedet for å rette frustrasjon, sinne, rettferdighetssans, søken og usikkerhet mot samfunnet og foreldregenerasjonen, retter ungdommene skytset mot egen kropp, egen tilstrekkelighet. Riesmann (1949) har sagt at næring for selvfølelsen består i å bli bekreftet av andre. Vi blir gjenstand for de andre, tilpasser oss, snakker andre etter munnen, er redde for ikke å bli likt, ikke å passe inn. Det paradoksale er at i et fritt samfunn snevrer vi selv inn normene.

Urolige samfunn skaper urolige mennesker med større behov for bekreftelse. Ok, da strever vi enda mer for å være som de andre, og vi er ikke rause mot de som ikke gjør som oss heller. Ungdom og vi andre også for den del, stiller oss ut som objekt for andre. Da løper vi den risiko at vi ser på oss selv som et objekt, og våre handlinger styres av dette, å tekkes de andre.

Sosiale medier brukes ikke til samfunns-kritiske ytringer eller aktiviteter som fremmer innsyn og læring, men innover, mot eget utseende, egen kropp. Kroppen blir et prosjekt og brukes til å måle seg sosialt med. Holder jeg mål? Kroppen blir et språk som også skal uttrykke sinn og sosial kontakt. Det blir grunnleg-

gende overflatisk, lite rom for nyanser og tenkingen blir svart/ hvit. Det frie ordet har krøpet under huden.

Så kan vi spørre oss, vi besteforeldre. Hvor har ungdommen lært dette da? Hvem har vært deres forbilder? Hva har vi etterspurt? Hvilke verdier har vi formidlet og hvilke formidler vi stadig?

Det er trist da, hvis ungdommen vokser opp i den tro at vårt samfunn ikke har bruk for dem, at vi ikke etterspør deres ressurser. Fellesskapet har mange ugjorte arbeidsoppgaver både for sterke hender og gode hoder. Så foreldre og besteforeldre, vi har en oppgave foran oss. Vi må få ungdommene våre til å rette ryggen og heve blikket opp fra egen navle. Vi må fortelle dem hver dag at vi trenger dem, fortelle at vi er glad i dem og at de er gode nok som de er, de trenger ikke bli kopier av andre. Vi må ta oss tid til å lytte til dem, og gi dem den plassen de trenger. Leve mangfold, leve raushet, leve ungdommelig, sorgløs latter og glede.

Grønn og glad sommer ønskes dere alle, og særlig unge jenter. Ta sats og tro på egne krefter!

Vennlig hilsen *mormor*.

Kilder:

Finn Skårderud (2015): Prestasjon og ung skam.

Kirkevalget 2015

DEN NORSKE KIRKE
Borg bispedømme

Hvordan skal kirken utvikle seg fremover? I september 2015 er det kirkevalg, samtidig med valget til Hvaler kommunestyre. Som medlem i Den norske kirke kan du være med å bestemme hvordan kirken skal utvikle seg i fremtiden. Det skal være 2 valg, og begge er viktige:

1. Valg til vårt eget menighetsråd. I midtsidene i dette nummeret av menighetsbladet finner du kandidatlisten. Det skal velges 8 medlemmer og 5 varamedlemmer til menighetsrådet. Rekkefølgen på listen er ikke endelig – det kan gis ekstrastemmer til inntil 3 kandidater, slik at den endelige rekkefølgen etter valget kan endres av de som velger å stemme. Varamedlemmer er valgbar til råd og utvalg, og har møterett i menighetsrådet.
2. Valg til bispedømmerådet i Borg Bispedømme. De som velges til dette rådet er også valgt til Den norske kirkes ”Storting”, som kalles **Kirkemøtet**. Kirkemøtet kommer til å behandle flere viktige saker i de neste 4 årene, bl.a. *skille mellom Staten og Den norske kirke* og spørsmålet om hvorvidt det skal legges til rette for *forbønn og vigselsturgi for likekjønnede*. Ved valget i

år blir det for første gang to lister å velge mellom:

- a. **Nominasjonskomitéens liste**, der kandidatene har ulikt syn på bl.a. vigselsturgi for likekjønnede
- b. Listen fra **Åpen Folkekirke**, der alle kandidatene er positive til vigselsturgi for likekjønnede

Du finner mer informasjon om hva hver enkelt kandidat står for på disse to nettstedene:

- <http://kirken.no/borg>
- apenfolkekirke.org

Svært mange medlemmer i Den norske kirke er opptatt av kirkens holdning til disse spørsmålene. Frem til nå har kirken levd med ulikt syn i mange saker, og trosfellesskap har vært viktigere enn meningsfellesskap. Her i vårt vesle lokalsamfunn er vi mange som tenker at kirken skal være åpen og inkluderende og møte medmennesker slik vi tenker at Jesus ville ha gjort: Med kjærlighet og uten fordømmelse.

Einar Morland

Kirkevalget 2015

Kandidatliste

Valg av nytt menighetsråd på Hvaler 2015

1. Einar Morland	1952	Gilboveien 13	Kirkøy
2. Anne May S. Olsen	1965	Stenlia 29	Kirkøy
3. Lars Egil Lande	1974	Skjelsbu 16	Vesterøy
4. Gerd Ådnem	1944	Utgårdsveien 92	Vesterøy
5. Tom Kofoed	1969	Vestre veien 2	Kirkøy
6. Frode Lindquist	1971	Gåsebakke 19	Vesterøy
7. Ragnhild Ramberg	1950	Huserveien 90	Asmaløy
8. Kjersti Buer Dolve	1966	Prestegårdsskogen 34	Kirkøy
9. Lisbeth Svendsen	1963	Edveien 364	Kirkøy
10. Grethe Johannessen	1959	Dypedal 17	Spjørøy
11. Ragnhild Kjellsen	1957	Utgårdsveien 103	Vesterøy
12. Dag Plau	1945	Kjølholtveien 35	1680 Skjærhalden
13. Terje Gard Tønnesen	1944	Gamle Ødegårdsvei 20	1684 Vesterøy

Litt om kandidatene

Einar Morland, 1952, Kirkøy

Jeg har deltatt som frivillig i menigheten helt siden jeg kom til Hvaler. Medlem av Menighetsrådet fra 2011. Mål for mitt engasjement:

- At kirken i Hvaler skal være åpen og inkluderende.
- At barnefamiliene skal velge å døpe barna sine i kirken.
- At kirken skal utvikle et tilbud til de unge familiene på Hvaler.
- At kirkebyggene og kirkegårdene våre blir tatt vare på og fremstår som de smykkene de er.

Anne May Sandvik Olsen, 1965, Kirkøy
Sitter i menighetsrådet denne perioden.

Lars Egil Lande, 1974, Vesterøy
Sitter i menighetsrådet denne perioden.

Gerd Ådnem, 1944, Vesterøy

Det som engasjerer meg, er at vi har en åpen, raus og demokratisk folkekirke. En kirke som fremmer menneskeverdet og motarbeider diskriminering.

Kirken skal ha plass for alle. Da kan vi snakke om nestekjærlighet.

Tom Kofoed, 1969, Kirkøy

Spennende å bli kjent med menigheten fra «innsiden». Jeg vil gjerne bidra med mine erfaringer.

Frode Lindquist, 1971, Vesterøy

Dette er helt nytt for meg og jeg synes det er spennende å bli kjent med menigheten.

Ragnhild Ramberg, 1950, Asmaløy

Det er viktig å bevare den kristne kulturarven, men samtidig være åpne for nye kulturer. Vi må ta imot våre innflyttere og lage møtesteder for våre nye landsmenn.

Kjersti Buer Dolve, 1966, Kirkøy

Sitter i menighetsrådet denne perioden.

Lisbeth Svendsen, 1963, Kirkøy

Jeg har økonomisk bakgrunn. Jeg ser på kirken som en viktig samfunnsinstitusjon. Jeg vil ta vare på kulturarven og den historiske betydning kirken har.

Terje Gard Tønnesen, 1944, Vesterøy

Jeg er interessert i å bli bedre kjent med menigheten og hvordan den drives.

Grethe Johannessen, 1959, Spjørøy

Jeg er opptatt av at vi skal ha en kirke som folk ønsker å være en del av. Jeg mener at våre tradisjoner må være en berikelse for de som har en annen tro, og ikke på noen måte kan støte

andre bort. Derfor er jeg opptatt av at kjærligheten som er bunnpilaren i det kristne budskapet må komme i fokus.

Ragnhild Kjellsen, 1957, Vesterøy

Jeg ønsker og brenner for, at Hvaler menighet skal være en åpen og inkluderende menighet for alle som føler et behov for det. Menigheten skal ha omsorg, nestekjærlighet

og være tilgjengelig for alle og enhver, hvor vi nå befinner oss i livet. Det skal være plass til alle i vårt Guds hus. Vi skal fremme kultur, sang og musikk. Kirken må også være åpen for en stille stund til ettertanke.

Dag Plau, 1945, Kirkøy

I mer enn 20 år har jeg jobbet med utstillinger for mange kirkelige organisasjoner - og blir jeg valgt som nytt medlem til menighetsrådet, vil markedsføring av Hvaler

Menighet være mitt hovedengasjement – Høsten kan bli spennende!

Åpen smie

Fredrik Thoresen holder liv i den gamle stenhoggersmia ved Brottet på Spjørøy. Her demonstrerer han det gamle håndverksfaget, selger produkter han har laget og tar i mot bestillinger. Spesielt kiler og blekker er populært. Fredrik ønsker velkommen hver mandag kl. 11-15. Fra medio oktober til medio mars holder han stengt.

Stenhoggersmia har ikke vært i drift siden stenhoggersmeden Ernst Persen stengte døra i 1968. Da var han 73 år gammel og hadde holdt det gående siden første verdenskrig. I likhet med mange andre smeder jobbet han til å begynne med som stenhogger. Da han ble fullt utlært i smia, sluttet han å hogge sten. Persen smidde på det meste for 50 menn, fordelt på tre smier på Spjørøy. Stenhoggerne var helt avhengig av godt redskap i arbeidet med stenen, og smeden var derfor en viktig aktør i ethvert stenhoggermiljø. Fantes det ingen smed på stedet, umuliggjorde det uttak av granitt. Var han en god smed, visste stearbeiderne akkurat hvor lenge de kunne bruke redskapen før den igjen måtte bearbeides.

Smia ved Nordgårdsbrygga ble flyttet dit i 1947. Tidligere stod den nærmere Flinkeløkka, ved fylkesveien. Selve smia ble bygget opp fra grunnen av, men essa ble flyttet fra den gamle smia. I 2006 startet Kystmuseet Hvaler og Hvaler Kulturvernforening arbeidet med å restaurere den gamle stenhoggersmia. Både belg og esse har blitt satt i stand. Hver tirsdag samlet en ivrig dugnadsgjeng seg ved de gamle stenhoggerbrakkene på Nordgårdsbrygga.

En av dem som ivrig tok del i restaureringsarbeidet, er Fredrik. Han er tidligere

lærer i maskin og mekaniske fag ved Glemmen videregående skole i Fredrikstad. Fredrik startet sin yrkeskarriere på Fredrikstad mekaniske verksted, som dreier i maskinverkstedet. Som en del av opplæringen fikk han en innføring i smedfaget. Dette kom til nytte da Fredrik begynte å undervise. I denne sammenheng supplerte han sin faglige kompetanse gjennom mer opplæring i smedfaget.

Fredrik i smia. Foto: Kathrine L. Sandstrøm.

At Fredrik har en brennende interesse for faget, er det liten tvil om. Det å kunne forme varmt stål på ambolten uten store hjelpemidler fasinerer ham. Dessuten er det viktig for ham å kunne arbeide med hendene. Han er i tillegg interessert i den lokale historien. Det å kunne stå i smia hver mandag og utøve dette gamle håndverket er for Fredrik et viktig bidrag til å føre historien videre. Er du nysgjerrig på dette gamle håndverket anbefaler vi et besøk hos Fredrik i smia.

Kathrine Lorentzen Sandstrøm,
Kystmuseet Hvaler

Velkommen ombord! Sjømenn fra Hvaler forteller

Uvanlig og morsomt mannskapsbilde fra seilskute i 1903. Bildet er sendt hjem til Hvaler som postkort. Foto: Kystmuseet Hvaler.

Hvaler har lange sjøfartstradisjoner og har gjennom årene fostret tusenvis av sjøfolk. At Hvalergutten skulle til sjøs, var en selvfølge. Så snart konfirmasjonen var overstått, var det forventet at de skulle kunne forsørge seg selv. Guttene hadde få muligheter til valg av yrke gjennom 1800-tallet og første del av 1900-tallet. Sjøen var og ble derfor den veien de fleste fulgte.

Sjøfolkenes historie i Norge er dessverre lite dokumentert. Det er foretatt undersøkelser om rederier, skip og transport, men sjømennene og deres liv og arbeid har det vært fokusert lite på. Kystmuseet Hvaler ønsker å rette blikket på bygdas sjøfolk og har derfor laget en utstilling om sjøfolk fra Hvaler i perioden 1880-2015.

Historiske kilder har blitt gjennomgått og flere sjømenn har blitt intervjuet. Deres historier reflekterer endringer og kontinuitet i yrket. Perioden rommer bruken av seilskuter, dampbåter og motorbåter i tillegg til 1. og 2. verdenskrig, samt de store rasjonaliseringsprosessene på 1970- og 80-tallet.

Praksis og reglement har endret seg vesentlig i løpet av denne tiden. Utstillingen gir et innblikk i de ulike sjøfolkenes egne opplevelser og eget forhold til dette.

Lørdag 27. juni kl. 12.00 inviterer Kystmuseet Hvaler til åpning av utstillingen. Kaptein Kjell Amundsen fra Vesterøy vil stå for åpningen og forteller om sjølivets gleder og sorger. Tor Ola Svennevig holder et kort foredrag om sjømannstatoveringer. Lekeinstallasjonen Skip O'hoi avdukes med aktiviteter for barn. Kanskje får de være med inn i tatoveringsstudioet og få sin egen sjømannstatovering? Arrangementet avsluttes med en maritim konsert av Doggerland med Richard Burgess i spissen. Hele arrangementet er gratis og vi ønsker både store og små velkomne.

Utstillingen kan ellers ses på Kystmuseet Hvaler hver dag fra 27. juni til 2. august kl. 12-16.

Kathrine Lorentzen Sandstrøm,
Kystmuseet Hvaler

Økodamene fra Hvaler

Du har kanskje sett dem på TV2? De to økodamene fra Hvaler som flere tirsdagskvelder har løst oppgaver i konkurranse med andre "hagemestere". Helt ulikt de andre lar Anne Marit og Lisbeth økologiske tanker være bakgrunn for valg og løsninger.

Anne Marit og Lisbeth.

En regntung vårveld tar jeg turen til Hvaler Gjestehage i Utgårdskilen for å ta en prat med økodamene fra Hvaler: Anne Marit Skovly og Lisbeth Svendsen. Drivhuset er fullt av små planter i tre etasjer. Vinduskarmen i stua gir lys og varme til små spirer. Eple- og rabarbrakaka er bakt med kun økologiske råvarer.

Men det har ikke alltid vært slik. Byjenta Anne Marit fra utkanten av Fredrikstad flyttet til Utgårdskilen og svigermors typiske Hvalerhage, full av bærbusker og spiselige planter. Da hun fikk sin egen

parsell, satset hun på enkle grønnsaker og dyrket blomster rundt husveggene. Svigerfar laget blomsterkasser av pallematerialer og gamle uttrekte spiker lenge før dette var "trendy". Anne Marit fant jord under trærne i skogen og syntes dette ble mer og mer gøy. Hennes kokkedatter ville ha mye mer spiselige vekster i hagen og Anne Marit ble med på gode studieringer i Hagelaget. Samtaler med Lisbeth utfordret og ga en sakte erkjennelse av den økologiske tankegangen: å spille på lag med natur og mennesker. Anne Marit startet Hvaler gjestehage i et ønske om å jobbe mer

med økologi og dele sin kunnskap med andre. I hennes krevende arbeid på videregående skole er hagen blitt en energikilde. Undervisning og ledelse legges vekk, lusing, ugress og hagearbeid blir en form for meditasjon, kontakt med jorda, alt henger sammen med alt.

Lisbeth har lang fartstid innen økologisk dyrkning. Hun vokste opp med gårdsdrift og den tidens sprøyteprogram i norsk fruktdyrking. Da hun selv fikk barn, ble hun mer oppmerksom på hva barna skulle spise og tilegnet seg kunnskap om det gamle jordbruket med bruk av organisk materiale som gjødsel. Når noe blir tatt ut av jorda, skal det føres noe tilbake. Det beste er gjødsel fra husdyr, kompost og planter med stor næringsverdi som valurt, brennesle og gress.

Lisbeth snakker varmt om biodiversitet – naturens mangfold – og forteller om gule rødbeter, polkarødbeter, orange, gule og hvite gulrøtter. Dette er viktig for ernæring og gir en god visuell opplevelse når maten settes på bordet.

Begge to presiserer at de ikke er fanatikere, men foretrekker å servere ren mat til familien i den grad det er tid til det, dette som et positivt bidrag til helse, glede og energi.

Da Hageselskapet i fjor inviterte interesserte til å delta i et "Hagemesterskap" på TV2, sendte Anne Marit inn en søknad og ble tatt opp i programmet. Hun ba Lisbeth om å være sin makker. De fant ut av samarbeidet etter hvert og begge så muligheten for å nå ut til mange med den økologiske tankeprofilen og det verdsettet de selv er så opptatt av. Den

gjensidige rausheten som var nødvendig i samarbeidet mellom dem, er et eksempel på den rausheten økologiske dyrkere har overfor naturen. Det er om å gjøre å la dyr, planter og mennesker leve i et godt samarbeid uten at noen blir utnyttet.

Vakker mat.

I programmet skulle konkurrentene planlegge, designe, bestille og bygge en hage med ti forskjellige soner. Ved et uhell kom ikke den første bestillingen til Hvalerdamene i tide. Dermed måtte de tenke nytt, lete etter materialer der de var og bruke gamle ting fra gården. Og deres økologiske profil ble meget tydelig.

Om de vinner konkurransen eller ikke, disse to fortsetter sitt engasjement for økologisk dyrkning, vil gjerne dele sine tanker og ønsker velkommen til Hvaler Gjestehage og Hvaler hagelag.

gh

Konfirmantleiren i bilder...

Endelig sto konfirmantleiren for tur! Det ble en langweekend med snø, sol og mye moro! Et høydepunkt så langt!

20.-22. mars dro konfirmantene på leir på Mesnali ved Sjusjøen. Det ble mye uteaktiviteter med slalom, langrenn, aking og utfordrende aktivitetsløyper. Inne ble det mye underholdning, samlingsstunder og gudstjeneste. Tema for leiren var Fellesskap & Tro.

- Både fram og tilbake var det veldig god stemning i bussen. Her er Rina Ingemannssen, Jens-Kristian Bothne og Sebastian Andrew Johnsen Shaw.

- På veien stoppet vi på Espå og det ble mange varianter av boller. Her sikrer Michael Wright Zetterstrøm seg noen av dem!

- 3 timer på fredag ettermiddag var konfirmantene gjennom SOFA, en utfordrende aktivitetsløype der samarbeid var viktig for å klare oppgavene.

- Det var mye snø og flotte langrensløyper. I forgrunnen: Helene Johansen Svennes og Lisa Marie Karlsøen.

- Silje Gillerstedt Mogen og Cassandra Amalie Skår opptatt med aking.

- Det var deilig med hvil og prat på fjellet. Her på toppen sitter Helene Johansen Svennes, Lisa Marie Karlsøen og Fredrik André Olsen.

- Bålkos sammen med Jeanette Helberg Borge.

- I Stolheisen med Hvalerkonfirmanter som er klar for en ny slalomrunde.

- På denne konfirmantleiren var vi 5 ledere som var Grethe Hummel, Camilla Gillerstedt Mogen, Jeanette Helberg Borge, Arnfinn Moe og Marius Sørle Eriksen. Her sammen med husmoren på Mesnali, Marit Ravna.

- En utfordring der alle måtte samarbeide og tenke klart. Sebastian Andrew Johnsen Shaw gjennom edderkoppnettet.

- Fredag og lørdag var det samlingsstund med lovsang og lystenning. Søndag formiddag var det gudstjeneste med nattverd.

- Miming var en av konkurransene på kvelden. Her mimer Silje Gillerstedt Mogen en værdame som hun ser på lerretet mens Cassandra Amalie Skår og Jenny Anita Hauge Pedersen prøver å gjette det.

- På kveldene var det underholdning med leker og konkurranser og mange i full action. Her er Rolf Kristian Olsen, Sebastian Andrew Johnsen Shaw, Christian Stelma, Kristoffer Øren Skibstad og Sebastian Møller Anstem.

- En fantastisk gjeng på tur!

Konfirmantenes side

Konfirmantgudstjeneste:

Jenny og Betina.

Vi fikk i oppdrag å være journalister for konfirmantenes gudstjeneste. Alle konfirmantene fikk en oppgave de skulle gjøre, og vi har intervjuet Jenny Anita Hauge Pedersen og Betina Berg om deres oppgave. Her er det de svarte:

Hvilken oppgave fikk dere?

Sang og drama.

Hva går den ut på?

På sang skal vi synge en del sanger bla. Pray av Justin Bieber. I drama skal vi lage et mimeskuespill som handler om

tilgivelse. Skuespillet skal vi fremføre i kirken.

Hvorfor valgte dere denne oppgaven?

Vi syntes det hørt interessant ut og vi liker å synge og å spille teater. I tillegg så liker vi å ta litt utfordringer, som å synge foran alle og få vist hva vi kan.

Gruer dere dere til fremføringen?

Ja vi gruer oss skikkelig. Vi har masse sommerfugler i magen.

Hvordan tror dere de andre vil gjøre det med sine oppgaver?

Fredrik André Olsen.

Tekst og bilder:
Silje Gillerstedt Mogen
& Cassandra Amalie
Skår

Lysgloben.

Vi tror de kommer til å gjøre en god innsats og at gudstjenesten blir veldig bra!

Men det er ikke bare konfirmasjons-gudstjenesten som må forberedes. Det er også mange som er i full gang med forberedelser til selve konfirmasjonen som er i mai. Vi har intervjuet Fredrik Andre Olsen om hvorfor han ville bli konfirmant og hvordan han ligger an med forberedelser:

Hvordan går det med forberedelsene til konfirmasjonen?

Alt er i boks og jeg gleder meg veldig.

Hvorfor ville du bli konfirmant?

Det er jo tradisjon da, og alle andre i familien har jo konfirmert seg. Og siden jeg kommer fra en religiøs familie så syntes jeg at jeg må konfirmere meg i kirken.

Hva er best med å være konfirmant?

Det beste er vel selve dagen jeg konfirmerer meg, feiringen etter at jeg

Drama - Rolf Kristian Olsen.

har vært i kirken. Du går liksom inn i en ny verden, føler meg litt mere voksen og at jeg da får mer ansvar. Men det var jo også veldig bra på konfirmasjonsleiren.

Hva er dårligst med å være konfirmant?

Jeg syntes det er litt irriterende at konfirmasjonsundervisning var/er på onsdager fordi da har jeg pianotimer.

Angrer du på valget ditt?

Nei, ikke i det hele tatt.

Det kom en del mennesker på gudstjenesten som (vi) konfirmanter hadde stelt i stand, og det så ut som de likte gudstjenesten.

Lovsang – Jenny, Malin Synnøve Sehlin Dahlstrøm, Betina.

Nattverd - Maja Søgaard Arntsen og Helen Johansen Svennes.

Vårens vakreste eventyr?

Holmenkollstafetten blir gjerne omtalt som vårens vakreste eventyr. Arrangementet finner sted i begynnelsen av mai hvert år. Lag og foreninger fra inn- og utland konkurrerer i Oslos gater med vårens blomsterprakt som bakteppe.

Vakkert? Ja, men jeg tror at stafetten taper i konkurranse med noe annet som skjer i mai måned. Hva da? Jo, de mange som lar seg konfirmere! Slik vårblomsten stikker opp av jordsmonnet og folder ut sin blomsterprakt, slik står hver enkelt konfirmant ved begynnelsen av det voksne livet. Spennende og utfordrende. Interessant og krevende.

I likhet med vårens - og sommerens blomstermangfold, er vi gjennom vår forskjellighet skapt til å utfylle hverandre. Slik fremstår vi som en fargerik blomsterbukett. Vårens vakreste eventyr? Jo, det er konfirmanter, det! På reisen gjennom livet tar vi med det som gudstjenesten avsluttes med, nemlig Guds velsignelse. Den trenger vi alle.

Fra Bibelens skattkiste:

"Herren velsigne deg og bevare deg! Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig! Herren løfte sitt ansikt mot deg og gi deg fred!" 4. Mosebok, kapittel 6, versene 24-26.

Fra boka På en benk i haven, av Tore E. Thorkildsen.

Konfirmantene våre 2015

Konfirmantene i Hvaler kirke

Ingrid Louise Albeck
Sebastian Møller Anstem
Jens-Kristian Bothne
Jonathan Aasgaard Eide
Carl Henning Engeli Haugen
Lisa Marie Karlsøen
Rolf Kristian Olsen
Benjamin Daniel Peattie
Håkon Andre Schulstad
Kristoffer Øren Skibstad
Christian Stelma
Amine Storrød

Konfirmantene i Spjærøy kirke

Sander Arnesen
Fredrik Arni Bjørgulfsen
Nicholay Halvorsen
Harald Olander Lien
Fredrik Andre Olsen
Michael Wright Zetterstrøm
Maja Søgård Arntsen
Betina Lystad Berg
Silje Gillerstedt Mogen
Jenny Anita Hauge Pedersen
Jasmin Bye Rostami
Sebastian Andrew Johnsen Shaw
Cassandra Amalie Skår
Helene Johansen Svenes

Malin Synnøve Sehlin Dahlstrøm
Rina Ingemannssen
Thea Marlene Adolfsen Jensen
Ida Marie Olsen
Martin Olsen

Langs svenskeleia

Gullholmen

Hvis man seiler sørover fra Lysekil på den svenske vestkysten kommer kystperlene på en snor. Etter fyret Islandsberg, cirka 6 nautiske mil sør for Lysekil, dukker Gullholmen opp. Gjestebryggene ligger på Hermanö som er bundet sammen med Gullholmen med en liten gangbro. Navnet Hermanö kommer ikke fra noen med navnet Hermann, men fra det svenske ordet

Härm. Dette er en av vestkystens travleste gjestehavner og man skjønner etter hvert hvorfor. Her finnes alle fasiliteter som båtturistene ønsker seg. Vann, strøm, sanitæranlegg med bra dusjer, dagligvarebutikk, museer, kunstutstillinger, restauranter, cafeer og mye mer. Havna er i tillegg lun og du ligger trygt fortoyd i faste akterfortøyinger.

Gullholmen, med Hermanö til venstre.

Selve Gullholmen er en liten holme som ligger tett ved Hermanö på østsiden, ut mot leden. Det er Sveriges mest tettbygde øy, noe du ikke er i tvil om når du er der. Tror ikke det er mulig å få plassert et hus til på øya, samme hvor mye du ville. Fra gammelt av var Gullholmen en såkalt Kronö, det vil si det var staten som eide grunnen, og grunnen var gratis å bygge på. Hvis du ville flytte dit, måtte du bare markere hvor på fjellet du vil bygge, og hvis det ikke kom protester innen 14 dager kunne du bygge opp huset. Det var på 1700 tallet under et stort sildefiske som Gullholmen ble bebygget, men man vet med sikkerhet at det bodde folk der ute så tidlig som på 1200 tallet. I 2010 bodde det 99 fastboende på øya. (kilde:

Wikipedia). Øyas største severdighet er «Skepparhuset» som er navnet på museet. Det er huset etter fiskeskuteskipper Albert Arvidsson, som slo seg opp på fiske rundt Skottland, Shetland og Hebridene tidlig på 1900 tallet. Han var gift med Andriette og de hadde to barn. Begge barna forble ugifte og da datteren Anne, som siste gjenlevende, døde i 1997 ble huset overdratt til en stiftelse som ville verne dette klenodiet av et hus. Interiøret i huset er helt intakt, alt servise, møbler, duker, gardiner og bilder er som det var først på 1900 tallet. Til og med lekene til barna er på plass. Det som slår en når en går der og titter, er at dette ikke er et vanlig fiskerhjem, men et velstående skipperhus.

Gullholmen kyrka.

Går man tilbake over broa, ut på Härmanö kommer man rett på kirken, som stort sett er åpen for besøk hver dag. Det er en koselig, liten, hvit trekirke med en utrolig vakker kirkegård. Vakre kirkegårder ser du for øvrig langs hele Bohuslänkysten. Selve kirken sto ferdig i 1799 og innvigdes første søndag i advent dette året. Allerede på den tiden var det ikke plass til mer bebyggelse på Gullholmen, slik at Gullholmen kirke ble liggende på naboøya, Hermanö. Det sier seg selv at det må ha vært et blodslit og få bygget denne kirken. Det var menigheteten som stod for byggingen og både kvinner og barn måtte hjelpe til med å slepet tømmeret fra sjøen og opp til byggeplassen. Det gamle tårnet på kirken var i utgangspunktet rektangulært med sadeltak som resten av kirken. Dette ble bygd om ved en stor, ytre renovering i 1904, og det nåværende smekre tårnet ble satt opp. Hvor den tredelte altertavla, som har hovedmotiv fra korsfestelsen, kommer ifra, vet man ikke sikkert, men det ryktes at en lokal skipper hadde den med hjem fra Holland i 1828.

Prekestolen.

Kirken har to kirkeklokker, Lillklockan og Storklockan. Den lille er fra da kirken ble bygget, mens den store er fra 1931.

Det er også en del kunst å se på i kirken, både gammelt og helt moderne.

Bare østsiden av Härmanö er bebygd. Resten av øya er naturreservat som er et av de største i Bohuslän. Her er det virkelig fint å gå turer og det er et Eldorado for planteinteresserte, da det vokser mange sjeldne planter her. På øyas høyeste punkt er det et lite

utkikstårn, der utsikten er utrolig fin. I sør ser man Kåringön og Måseskjær, mens man ser Lysekil med katedralen i nord. Er det klarvær ser man også Smøgen med sitt karakteristiske vanntårn.

Er man på disse kanter med båt, legg turen om Gullholmen/Härmanö, de er virkelig verd et besøk. Men kom tidlig på dagen, for i denne havna er det ofte helt fullt.

rbj

Takk til «Møtested kirken» og Østerhaug!

En søndags formiddag i vår fikk Hvaler menighet arrangere «Møtested kirken». Idéen kom fra beboere og personalet ved Østerhaug en kveld de var samlet på Betania i Fredrikstad.

Noen kvelder hvert semester er Østerhaug-beboere trofaste deltakere på en gudstjeneste i Østre Fredrikstad. Den kalles «Møtested kirken», og er en gudstjeneste for alle med tilrettelegging og involvering av unge og voksne med ulike former for funksjonshemming. Etter gudstjenesten samles alle til kveldsmat og allsang på Betania.

Denne søndagen i april kunne de fra Østerhaug ta bena fatt til Hvaler kirke. Andre kom helt fra Skjeberg. Vi var mange samlet i kirken der spesialprest

Ann Christin Nicolaysen og Tor Ivar Torgauten.

Tor Ivar Torgauten og diakon i Domkirken, Ann-Christin Nicolaysen, ga oss en gudstjeneste med stor involvering. Sammen fikk vi oppleve kirkerommet, dåp, musikk, sang, ord og bønnevandring.

Østerhaug.

Etterpå gikk turen til kirkekaffe på Østerhaug der de hadde brukt lørdagen til bakedag. Det smakte godt! Vi fikk se de fine lokalene og prøve trampolinen utenfor.

Dette ble en fin formiddag for mange!

gh

NYHETER FRA SVETLY PUT

På barnesenteret Svetly Put har vi det bra

Akkurat nå bor 43 barn her. Våren er kommet til Bishkek og vi kan leke mer ute. I dag er første dag med «vårn» i hagen vår. Sosialarbeider Larissa viser oss hva som skal gjøres og hvordan. Det er trivelig å få det fint i hagen.

For en måned siden ble vår mamma Valentina operert i hoftene, og det vil nok ta litt tid før hun er tilbake hos oss. Vi tror at hun vil bli mye bedre nå. Vi vil fortelle om noen av de nye barna som har kommet for å bo sammen med oss.

Adiana 11 år

Det er Adiana som er 11 år gammel. Politiet kom med henne til oss i februar i år. De kunne fortelle at hun hadde bodd sammen med faren sin. Moren hadde reist fra familien og ingen vet hvor hun oppholder seg. Faren oppdro Adiana i henhold til strenge muslimske tradisjoner. Hun var kledd i hijab, måtte holde seg hjemme og ikke ha kontakt med noen. Om hun kom senere hjem fra skolen, fikk hun skikkelig juling. Det

gikk så langt at naboene kontaktet politiet, og de tok henne med til oss. Da hun kom, hadde hun merker på kroppen etter fysisk mishandling. Faren har nå blitt anklaget for dette. Sammen med psykologen arbeider staben vår med Adiana, og hun tar del i dagliglivet her på senteret. Staben har også kontakt med sosialetaten i byen for å vurdere om Adiana kan bo permanent hos sin bestemor.

Igor 12 år

Igor, som er 12 år kom også til senteret i februar. På en av sosialarbeidernes rekognoseringssturer traff vi ham i utkanten av byen. Han fortalte at han sov forskjellige steder, tigget og levde på gata.

Etter en del undersøkelser da han kom til oss, fant vi ut at han hadde familie; far og stemor. De er begge alkoholikere og arbeidsløse. De har ikke vært i stand til å ta seg av Igor og hans behov. Han var både tynn og blek. Medisinske undersøkelser viste at han har tuberkulose, og han er nå innlagt på barnesykehuset for tuberkulose til

behandling. Sosialarbeiderne jobber med å finne en god familieløsning for Igor.

I nyhetene vi sendte dere før jul, skrev vi om brødrene Bogdan og Igor. Vi kan fortelle at Bogdan bor fortsatt hos oss og går på skolen. Det ble oppdaget at

Igor dessverre har tuberkulose, og han er innlagt på sykehus for behandling. Lille Anton, som vi også skrev om, bor nå hjemme hos mamma. Vi prøver å følge opp hvordan det går med dem.

VI SETTER PRIS PÅ DIN STØTTE

Kontonummer:

Biri (daglig drift): 1594 44 22029, ansvarlig Terje Overland (tlf. 95 27 73 80)
Hvaler (generelt): 0538 18 16933, ansvarlig Borghild og Terje Seljebakken (tlf. 69 37 92 94)

Gaver med skattefradrag: Bankkto 3000 16 27763, Ungdom i Oppdrag, Grimerudvn. 77, 2312 Ottestad
Viktig; Merk betalingen for skattefradrag: Prosjektnr. 316, Kirgisistan Barnehjem, - og ditt personnr.

Kontakt:

Venner av Svetly Put, Postboks 73, 2832 Biri
Epost: ksejebakken@pmbx.net
Besøk vår hjemmeside: svetlyput.com
Besøk oss på: [Facebook](https://www.facebook.com/SvetlyPut)

Vi ønsker alle våre venner en flott vår og sommer!
Hilsen Svetly Put /v Kristin

Barnesidene

Uteskoledager ved Åttekanten skole

Året 2015 er friluftslivets år. I den anledning har vi på Åttekanten et stort fokus på uteskoledagen til 1. og 2. trinn ved vår skole.

Hver onsdag gjennom hele året har vi lagt undervisningen ut i naturen. Vi har et stort fokus på natur og friluftsliv, opplevelser og samarbeid, samt sosial kompetanse og folkehelse. Dette er i tråd med oppfordringen fra Hvaler kommune, nasjonalparkforvaltningen, Statens Naturoppsyn og Oslofjordens friluftsråd.

I tilknytning til «vanlige» skolefag har vi lagt inn oppgaver som, kartlegging av trær i vårt nærmiljø, sporjakt både på

vinteren og våren, dyra i skogen på Hvaler, fugler og fuglelyder, kildesortering og miljøvern, hyttebygging av naturmateriale, kreative kreasjoner av naturmateriale, sagn og fortellinger inspirert av boka «Det eventyrlige Østfold» forfattet av Torild Stokkan.

Vi har vært på bondegårdsbesøk hos Hans Herman Utgård, og senere i år skal vi til Utgårdskilen for å prøve fiskelykken. Vi har også planlagt en heldagstur til Guttormsvauen for å lære om livet og floraen i strandkanten og i sjøen.

Elevene storkoser seg på disse uteskoledagene og får et kjærkomment avbrekk fra

Pinnebrød på bål

Bæ, bæ

Grillkos

skolepulten. Fysisk aktivitet, frisk luft og nye impulser er godt for de yngste barna i en ellers så hektisk og krevende hverdag. Forskning viser også til at fysisk aktivitet og god helse fremmer gode læringsforhold for barna i alle aldre.

Mystikk ved Haugetjernet

Vi i «turgruppa» mener både elever og lærer har stort utbytte av disse dagene og uteskoledagene er både lærerike og helsebringende.

Vi oppfordrer herved alle til å ta turen ut og nyt Hvalers flotte natur og skjærgård!

Lunsj i det fri

Godt friluftsliv og god sommer!

På vegne av «turgruppa»
Eva Olsen

La oss synge nå

T BRITT G. HALLQVIST
O ØYVIND NORDERVAL
M EGIL HOVLAND 1979

La oss syn - ge nå, la oss dan - se nå, la oss
 spil - le glad mu - sikk. La oss tak - ke Gud. Han gjør
 som - me - ren så u - end' - lig skjønn og rik.
 Nå mens bå - let bren - ner og mens gle - den
 flom - mer, vil vi dan - se hånd i hånd,
 nå mens det er som - mer, nå mens det er som - mer.

- 2 For at solen ler, for at blomster fins, for at gresset vokser opp, vil vi prise deg, du vår Herre Gud. Se, nå danser sjel og kropp!
Omkvad →
- 3 Med fløyter, Gud, og gitar og horn og med trommer og trompet vil vi love deg, dine underverk og din store herlighet.
Omkvad
- 4 Liksom fugler små flyr det gnister opp mot din himmel, Herre kjær. Og du ser vår fryd, og vi tror du ler når vi danser, danser her!
Omkvad

Barnesalmeboka nr.282.

Vårens øymarsj

I strålende vakkert vær møtte nesten 500 deltagere opp for å delta på øymarsjen som gikk av stabelen søndag 26. april på Vesterøy.

De mest aktive lot seg friste av 12-kilometeren og la i vei på runden fra Åttekanten skole til Kuvaugen, Utgårdskilen og tilbake til skolen.

Andre syntes åtte kilometer var et fint alternativ og valgte «Barmruta», dvs. Åttekanten – Barm – Utgårdskilen og tilbake til Åttekanten.

For de yngste fristet en liten quiz for å gjøre de siste kilometrene litt morsomme når beina begynte å bli tunge. Vel i mål vanket premier til barna.

Kiosken ved Åttekanten og i Utgårds-

kilen var populære innslag på turen med salg av pølser, vafler, kaffe og brus.

I år var løypene de samme som da marsjen for første gang ble arrangert på 1970-tallet. Dette syntes mange av de ivrigste deltagerne gjennom årene var hyggelig.

Marjskomiteen ønsker i framtiden å la dette populære arrangementet alternere mellom Hvalers fire største øyer.

Til liten og stor: Bli med på neste års øyturn til vårens og Hvalers pris!

Ellen

Foto Tore E.Thorkildsen

Så grønn en drakt, så rik en duft
har smykket dal og enger!
Nå stryker ømt av lys og duft
de fagre urtesenger!
Hør lundens sus og bekkens brus
forkynner hva som kommer:
Omsider er det sommer!

Salme 845 i Nos

Kulturleden på Spjærøy, en «løype» for **kunnskap** og **opplevelser**

I over et år nå har Hvaler Kulturvernforening, i samarbeid med flere andre organisasjoner, jobbet for å etablere «Kulturleden» som inngår i kyststisystemet på Hvaler. Noe av kjernen i Kulturleden er den informasjon du vil få gjennom informasjonstavler som er satt opp ved Brottet, Kystmuseet, Tredalen (Speiderforbundets leirsted), Folkets Hus (Norges eldste) og Spjærøy kirke. Nå som kulturleden er kommet på plass, vil Hvaler få et tilskudd til kyststien på nye 7,5 km.

Etterlysning

En av de gamle kallsbøkene til Hvaler menighet er dessverre kommet på vidvanke. Vi tror den er forsvunnet i løpet av de siste 20 åra. Kallsbøkene er skrevet av sokneprestene og er en slags dagbok. Presten skriver ned hendelser som skjer i kommunen, sett fra prestens ståsted. Dette stoffet er av meget viktig historisk verdi.

Denne boka må ikke forveksles med kirkebøkene. Har noen kjennskap til denne bok, vennligst ta kontakt med kirkevergen.

Hvaler kirke

Hvaler kirke holdes åpen hver mandag i juli og fram til 11. august kl.11-15
For omvisning utenom disse tider kan kirkekontoret kontaktes: 69 37 90 37.

Kirkevergen

Kunstutstilling

Også i år blir det utstilling av Hvalerkunstneren Øivind Sand i Kirkens Hus på Skjærhalden hver dag i hele juli og litt i august.

Øivind selv, vil ikke sitte der å arbeide i år.

Stikk innom og nyt Øivinds kunst!

JØLSTAD

begravelsesbyrå

Benjamin Nordling

Svein Åge Johansen

Hans K. Helgesen

Vakttelefon 69 38 54 40 (24 timer)

Farmannsgate 10

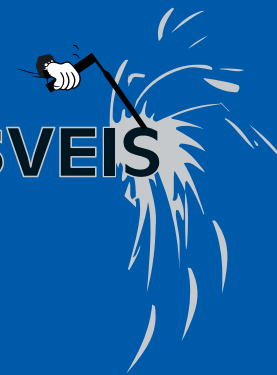
www.jolstad.no
begravelsebyråkjeden Jølstad

Lokaleid begravelsesbyrå

LARS EGIL LANDE

MEK. & SVEIS

Lars Egil Lande

mob.: 91 88 38 97

e-post: lelande@online.no

Skjelsbu 14

1684 Vesterøy

SE VÅRE NYE
NETTSIDER PÅ
WWW.LIERSHUSFLID.NO

Liers Husflid

Ivar Lier AS, Nygaardsgt. 49-51, 1607 Fredrikstad

Telefon 69 31 67 06 / 69 31 63 39

e-post: post@liershusflid.no

www.liershusflid.no / www.lokenbunaden.no

Terrengtilpasset legging av vann og avløp i kystsonen

Som medlem i rørleggerkjeden Bademiljø, tilbyr vi høy faglig kompetanse og et stort utvalg av varer. Vi utfører alle typer rørleggertjenester, og er totalleverandør av komplette bad og våtrom. Vår spesialitet er terrengtilpassede løsninger for vann og avløp.

Vi tar oss av søknads-papirer til kommunen.

Vår maskinpark er tilpasset de fleste typer graveoppdrag. I sårbart terreng benyttes minigraver og beltedumper med gummibelter. Vi har gravemaskiner, båter, lastebil, traktor m/henger, ATW og minidumper. Samt en egen lekter for sjørbeider og transport av maskiner og utstyr.

- Vi leverer alt til nybygg og rehabilitering av hus og hytte
- Egen graveavdeling
- Vi tar oss av søknader og projektering
- Lang erfaring i bygging av vann- og avløpsanlegg for hus og hytte
- Ønsker du befaring, kommer vi hjem til deg, så vi kan planlegge badet sammen
- Vi bytter armaturer, dusj, wc, varmtvannsbereder og utfører vedlikehold av røranlegg

Flott butikk med stort utvalg av alt til badet. God service er en selvfølge hos oss!

Bademiljø

Hvaler Rørleggerbedrift AS

Hvaler Butikk og kontor

Dahlheim 2, 1684 Vesterøy – Telefon: 69 37 56 60 – E-post: post@hvaler-ror.no – www.hvaler-ror.no

Fredrikstadkontor

Stabburveien 10, 1617 Fredrikstad – Telefon: 69 37 56 60 – E-post: post@hvaler-ror.no – www.hvaler-ror.no

HVASSER SMIE

- Badetrapp i aluminium lages på mål etter kundens behov.
- Også standard mål.

Tlf 90 67 82 00

ivar-kan@online.no
badetrapp.no

Glenn A. Martinsen Graveservice

977 82 958 - glandrew@online.no

- GRUNNARBEID • V/A • LANDSKAPSUTFORMING
- TRAKTORTRANSPORT I TERRENG • TREFELLING

MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND

Martin J Holter AS

Vi utfører alt innen

- *Graving/Sprenging/tomtarbeid
- *Riving
- *Vann og avløp
- *Transport med lastebil/traktor
- *Utleie av container
- *Vi har sentral godkjenning for ansvarsrett

Mobil: Martin J Holter
91889032

Epost: martin@martinholter.no

Redaksjonen i Hvaler menighetsblad

ønsker alle leserne en varm og god sommer.

Vi oppfordrer alle til å bruke giroen på midtsidene, så vi kan fortsette med vårt bygdeblad i årene framover.

FLEXX
Frihet til å reise

NYTT KOLLEKTIVTILBUD PÅ HVALER

**REIS HVOR DU VIL
OG NÅR DU VIL TIL BUSSPRIS!***

Se våre nettsider eller ring oss for mer informasjon.

*Tilbudet er tilgjengelig i bestemte tidsrom på dagen.

TLF: **03177** | www.flexx.no

Østfold
KOLLEKTIVTRAFIKK

Fra foreningslivet på Hvaler

Søndre Kirkøy misjonsforening

28.06 - 30.08 - 27.09 -
25.10 - 27.09 - 25.10.
Kirkens hus kl. 17.00.
Velkommen!

Normisjonen

13.08 - 03.09 - 01.10
Kirkens hus kl 18.00. Velkommen!

Sjømannsmisjonen

De to første møtene til høsten:
14. september
12. oktober
Kirkens hus kl. 19.00
Velkommen!

Hvaler kunstforening

Kunst utstilling i kunstgata, Hvaler rådhus hver dag sommeren igjennom. Årets sommerutstiller er Kjell Thorjussen. Årets siste utstiller er Ingrid Kviters. Denne utstillingen åpner 19/9 og varer fram til 18/10. Velkommen!

Strikkeklubben

Asmaløy bedehus den første torsdagen i måneden kl. 19.00. Oppstart etter ferien i september. Vær velkommen!
Kontaktperson: Anne Marit Kolbeinsen, mobil 41472251

Asmaløy misjonsforening

Samlinger på Asmaløy bedehus den siste mandagen i måneden kl 19.00. Oppstart etter ferien i august. Velkommen!
Kontaktperson: Anne Hvalgård, Mobil 99583695

Hvaler Hagelag

Den årlige Eplefestivalen går av stabelen 20. september på Rove. Vi starter dagen med familiegudstjeneste i Hvaler kirke kl. 11 og forflytter oss deretter til Rove, hvor det er en rekke aktiviteter. Alle velkommen!

Formiddagstreff

26. august: Paul Henriksen inviterer til Brottet med fortelling om stenhuggere og byggingen av Brottet. Vafler og kaffe.
30. september: Monica Olsen inviterer til Nasjonalparksenteret med foredrag og film. Servering på Kirkens Hus.

Siste frist med stoff til høstnummeret er 25. august

Du er alltid velkommen til kirken

GUDESTJENESTER I HVALERKIRKENE Sommeren 2015

Gudstjenestene begynner kl. 11 når ikke annet er oppgitt

Når	Hvor	Hva
21. juni	Spjørøy	Familiegudstjeneste med besøk fra speidere på leir på Tredalen
28. juni	Brygga i Fredrikstad	Friluftsgudstjeneste i forbindelse med Glommafestivalen
5.juli	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Ta med ryggsekk, niste og bli med på tur etterpå
12.juli, kl. 19	Hvaler	Kveldsgudstjeneste
19.juli	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd
26. juli	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste for Hvaler og Kråkerøy
Ons 29.juli,kl. 19	Hvaler	Olsokgudstjeneste i middelalderkirken. Rømmegrøt og kaffe på Tusenårsstedet
2.august	Spjørøy	Fellesgudstjeneste for Hvaler og Kråkerøy
9.august	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd
16.august	Kråkerøy	Fellesgudstjeneste for Hvaler og Kråkerøy. Familiegudstjenesten «Førsteklasses»
23.august	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Ta med ryggsekk, niste og bli med på tur etterpå
30.august	Spjørøy	Familiegudstjeneste
6. september	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd
13. september	Spjørøy	Ungdomsgudstjeneste. Presentasjon av nye konfirmanter. Hvaler musikkverksted deltar.
20. september	Hvaler	Familiegudstjeneste. Høsttakkefest. 4-åringene får egen invitasjon. Kirkekaffe på Eplefestivalen
27. september	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Ta med ryggsekk, niste og bli med på tur.

Folkemengdens bevegelse

DØDE

Hvaler kirke

Jorun Synnøve Arild
Bredo Barth Sørensen
Kristine Marie Helgesen
Helge Tore Torbal
Henriette Johansen
May Linn Løkkeberg Olafsen
Kjell Arne Fredheim

Spjørøy kirke

Ragnwald Richard Nilsen
Sidsel Hidle
Tove Edvinsen
Ivar Harald Aleksandersen

DØPTE

Hvaler kirke

Nora Lillian Johansen
Ada Oline Ruud-Gulbrandsen
Alva Victoria Akselsen-Engeseth
Amalie Sørum Engebretsen

Spjørøy kirke

Tiril Engell-Nygren

DUGNADSGJENG PÅ KIRKEGÅRDEN

Nå blåses det liv i en gammel tradisjon på Hvaler: Vårdugnad på kirkegården. Det er mye kvist, kongler, løv og gress som skal rakes. Det skal klippes og lukes. Denne gangen var dessverre ikke været på vår side, men vi fikk ryddet mye før vi søkte ly i kirken med vafler, kaffe og en god prat. Neste vår inviterer vi til ny dugnad. Følg med på plakater og oppslag og møt opp! Vi trenger mange ivrige hender og føtter!

Glade kirkegårdsarbeidere i regnet, fra venstre: Einar Morland, Jens Olaf Hvalgård, Grethe Hummel, Øyvind Olsen, Ingerid Dean, Sidsel Olsen, Yngvar Helgesen, Dag Plau, Rita Helgesen.

DEN
NORSKE
KIRKE

HVALER MENIGHET

Kirkekontoret

Storveien 12, 1680 Skjærhalden
Telefon: 69 37 90 37 - Faks: 69 37 95 25
e-post: post@hvaler.kirken.no

Menighetsråd/Fellesråd

Einar Morland, leder
Gilboveien 13, 1680 Skjærhalden
Telefon 69 37 97 72, mobil 934 07 085
e-post: emorlan@online.no

Menighetsrådets/Fellesrådets adresse:
Storveien 12, 1680 Skjærhalden
e-post: post@hvaler.kirken.no

Hvaler menighetsblad

Kirkekontoret, Storveien 12,
1680 Skjærhalden
Ansvarlig utgiver: Hvaler menighetsråd
e-post: post@hvaler.kirken.no
Kontonummer 7050.06.20976

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Ellen Bjørnvall Vikar,
Grethe Hummel, Einar Morland

Trykk: Møklegaards Trykkeri AS, Fredrikstad
epost: info@moklegaard.no

Layout: Bjarne Haukø

Ansatte

Terje Moen, kirketjener,
egen tlf. 954 57 722
e-post: temo@hvaler.kirken.no

Marianne Haugholt,
kirketjener 50 % stilling
kontormedarbeider 20 % stilling
mobiltlf. 474 79 735
e-post: marianne@hvaler.kirken.no

Ken Phillips, kirkemusiker,
egen tlf. 414 69 147
e-post: keph@hvaler.kirken.no

Grethe Hummel, sogneprest
mobiltlf. 474 79 731
e-post: grethe@hvaler.kirken.no

Ingrid Dean, kirkeverge/daglig leder
mobiltlf. 474 79 730
e-post: inde@hvaler.kirken.no

Marius Sørлие Eriksen, trosopplærer
75% stilling
mobiltlf. 450 01 305
e-post: marius@hvaler.kirken.no

Hvaler Menighets **Kultur-arrangement** Sommeren 2015

Hvaler Kirke 12 juli kl. 20 Billettpris kr. 150,-
«Hildringstime» med Roar Engelberg på pan-fløyte
og Håvard Svendsrud på trekkspill.

Hvaler Kirke 22. juli kl. 20 Billettpris kr. 150,00
«Allsang» Med Tore E. Thorkildsen, Bjørnar Spydevold
og Ken Phillips.

Hvaler Kirke 29. juli kl. 19
«Olsok Gudstjeneste». Etter Gudstjenesten serveres
det «Rømmegrøt» ved Tusenårsstedet.

Hvaler Kirke 30. juli kl. 20 Billettpris kr. 100,00
Kåseri ved Edvard Hoem og Ken Phillips på flygel.
«Slåttekar i Himmelen og menneske i verden» fra
hans siste romanen.

Hvaler kirke 31. juli kl. 20 Billettpris kr. 150;00
«Sonatekonsert» ved Ole Hermann Huth med flere.

Spjærøy Kirke 11. august kl. 20 Kollekt:
Hele kirken synger. Ledet av Brita Holmen og Magne
Kaspersen med flere.

